

Ecologische quickscan Fliertseweg te Lunteren

November 2021
Maasarend, Praktisch in ecologie
In opdracht van:
Welmers Burg Stedenbouw

Ecologische quickscan Fliertseweg te Lunteren

Opdrachtgever:

Welmers Burg Stedenbouw
Spijksedijk 8
4207 GN Gorinchem
Contactpersonen:
Mevr. E. Hoogendoorn

Opdrachtnemer:

Maasarend, Praktisch in ecologie
Baksweer 203
4941 LJ Raamsdonksveer
06-48270533
dennis@maasarend.nl
www.maasarend.nl

Projectgegevens:

Projectnummer: 2021-117
Datum: 22 november 2021
Datum laatste wijziging: 14 december 2021

Auteur:

Dennis Maas BSc

Kwaliteitscontrole:

Iris van der Arend BSc

Inhoud

1. Inleiding, doel en werkwijze onderzoek	3
2. Projectgebied en voorgenomen ontwikkelingen.....	4
3. Wetgeving	9
4. Resultaten onderzoek.....	11
5. Biodiversiteit.....	22
Literatuur	24
Bijlage 1: Artikel 3.1 Wet Natuurbescherming 2017.....	25
Bijlage 2: Artikel 3.5 Wet Natuurbescherming 2017.....	26
Bijlage 3: Artikel 3.10 Wet Natuurbescherming 2017	27
Bijlage 4: Vogelwaarnemingen tijdens veldbezoek.....	28

1. Inleiding, doel en werkwijze onderzoek

De initiatiefnemer is voornemens om het projectgebied aan de Fliertseweg te Lunteren opnieuw in te richten en naast het bestaande Thomashuis en de groepsaccommodatie een herberg te realiseren.

Welmers Burg Stedenbouw heeft namens de initiatiefnemer aan Maasarend, Praktisch in ecologie gevraagd om een ecologische quickscan uit te voeren. Het doel van een ecologische quickscan is om inzicht te krijgen in de aanwezigheid van beschermde gebieden, beschermde soorten flora en fauna en beschermde houtopstanden. Tevens dient dit onderzoek om te toetsen of er bij een ruimtelijke ontwikkeling kans is op overtreding van de Wet natuurbescherming (Rijksoverheid, 2017).

Maasarend heeft eerst een bureaustudie uitgevoerd naar mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten binnen het projectgebied en de directe omgeving. Vervolgens heeft er op 16 november 2021 een veldonderzoek plaatsgevonden, waarbij de projectlocatie is onderzocht op de aanwezigheid van beschermde flora en fauna of de aanwezigheid van geschikt habitat voor beschermde soorten. Het veldbezoek is uitgevoerd bij een temperatuur van 5 °C, windkracht 1 Beaufort uit noordoostelijke richting en bij bewolkte omstandigheden met af en toe miezerregen.

2. Projectgebied en voorgenomen ontwikkelingen

Het projectgebied bevindt zich langs de Fliertseweg te Lunteren (Figuur 1). De locatie maakt deel uit van de gemeente Ede, in de provincie Gelderland.

Figuur 1 Locatie van het projectgebied.

Het projectgebied betreft het Thomashuis (Figuur 2) en groepsaccommodatie aan de zuidoostelijke zijde. Centraal gelegen ligt een grasland dat dienst heeft gedaan als natuurijsbaan (Figuur 3), met aan de zuidgrens een voormalige ijsbaankantine (Figuur 4). Aan de noordzijde zijn diverse bosschages gelegen (Figuur 3) en een graslandperceel met doodlopende sloten (Figuur 5). Aan de noordzijde loopt een wandelpad door de bosschages heen (Figuur 6).

De initiatiefnemer is voornemens om ten oosten van het bestaande Thomashuis en de groepsaccommodatie een herberg genaamd Herbergier met 17 wooneenheden te realiseren. Rondom de bebouwing zal parkeergelegenheid worden aangebracht. Ten behoeve van de realisatie van de Herbergier en bijbehorende parkeergelegenheid zal circa 1,3 are van de bosschage in de noordoostelijke hoek worden gerooid (Figuur 7).

De voormalige ijsbaankantine zal worden gesloopt. Ter plaatse van de voormalige natuurijsbaan en het graslandperceel aan de noordoostzijde worden laanbeplantingen, solitaire bomen, kruidenrijk grasland, een verlaging voor waterberging met waterpartij en watergangen om de doodlopende sloten met elkaar te verbinden gerealiseerd. In Figuur 9 en Figuur 10 zijn de huidige en de nieuwe situatie geschetst, met de benodigde ruimtelijke ingrepen.

Figuur 2 Het huidige Thomashuis, gezien vanuit westelijke richting.

Figuur 3 Grasland dat diende als voormalige natuurijsbaan, met achtergelegen bosschages, gezien vanuit de voormalige ijsbaankantine.

Figuur 4 Voormalige ijsbaankantine.

Figuur 5 Graslandperceel aan noordoostelijke zijde, begrensd door doodlopende sloten.

Figuur 6 Wandelpad door de bosschages heen, aan de noordzijde van het projectgebied.

Figuur 7 Te rooien bosschage ten behoeve van realisatie Herbergier en parkeergelegenheid.

Figuur 8 Bestaande situatie. (Welmers Burg Stedenbouw, 2021)

Figuur 9 Inrichtingsplan Flirtseweg. (Welmers Burg Stedenbouw, 2021)

3. Wetgeving

Sinds 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming van kracht (Rijksoverheid, 2017). Om niet in overtreding te komen van de Wet natuurbescherming dient voorafgaand aan werkzaamheden in de openbare ruimte, een ecologische quickscan uitgevoerd te worden. In deze quickscan wordt in beeld gebracht of er (mogelijk) beschermde natuurgebieden of beschermde flora en fauna aanwezig is in het plangebied. Hierbij wordt gekeken naar Natura 2000 en Natuurnetwerk Nederland met betrekking tot gebiedsbescherming en vaatplanten, vleermuizen, overige zoogdieren, vogels, reptielen en amfibieën, insecten en vissen met betrekking tot soortbescherming.

De Wet natuurbescherming kent, met betrekking tot soortbescherming, drie verschillende beschermingsregimes met elk hun eigen verbodsbepalingen. Dit betreft de beschermingsregimes:

1. Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn (§ 3.1 Wnb);
2. Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn (§ 3.5 Wnb);
3. Beschermingsregime andere soorten (§ 3.10 Wnb).

De belangrijkste artikelen met verbodsbepalingen vanuit deze beschermingsregimes in het kader van ruimtelijke ontwikkelingen zijn artikel 3.1, artikel 3.5 en artikel 3.10 (bijlagen 1 t/m 3).

Per provincie wordt voor enkele algemeen voorkomende soorten vrijstelling verleend voor de verboden in artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming 2017 in het kader van ruimtelijke ontwikkelingen. Voor de provincie Gelderland geldt dat er voor de soorten in Tabel 1 vrijstelling wordt verleend van wettelijk verboden handelingen ten aanzien van beschermde soorten, zoals het vangen van exemplaren en het vernielen of beschadigen van rust- en voortplantingsplaatsen.

Amfibieën	Zoogdieren
Bruine kikker	Aardmuis
Gewone pad	Bosmuis
Kleine watersalamander	Dwergmuis
Meerkikker	Dwergspitsmuis
Middelste groene kikker (Bastaardkikker)	Egel
	Gewone bosspitsmuis
	Haas
	Huisspitsmuis
	Konijn
	Ondergrondse woelmuis
	Ree
	Rosse woelmuis
	Tweekleurige bosspitsmuis
	Veldmuis
	Vos
	Woelrat

Tabel 1 Lijst van vrijgestelde soorten provincie Gelderland. (Provincie Gelderland, z.d.)

Naast de bescherming van natuurgebieden en de bescherming van flora en fauna wordt vanuit de Wet natuurbescherming aandacht besteed aan de bescherming van houtopstanden. Er kan sprake zijn van een meldplicht, herplantplicht of een kapverbod bij houtopstanden buiten de bebouwde kom groter dan 10 are of met meer dan 20 laanbomen.

4. Resultaten onderzoek

Voor aanvang van het veldbezoek heeft er een bureaustudie plaats gevonden naar het voorkomen van beschermde natuurgebieden en/of beschermde flora en fauna in het projectgebied, waarbij vrij verkrijgbare bronnen zijn geraadpleegd (Waarneming.nl en NDFF Verspreidingsatlas, z.d.). Tijdens het veldbezoek zijn de gegevens van de bureaustudie aangevuld met inzichten vanuit veldervaring.

Vervolgens is er gekeken of voorgenomen werkzaamheden invloed kunnen hebben op deze soorten. In Tabel 2 zijn de resultaten van de bureaustudie opgenomen.

Soort	Aanwezig	Mogelijk aanwezig	Niet aanwezig	Invloed	Mogelijk invloed	Geen invloed
Gebieden	X				X	
Vaatplanten		X			X	
Vleermuizen		X			X	
Overige zoogdieren		X			X	
Vogels		X			X	
Reptielen en amfibieën		X			X	
Insecten			X			X
Vissen			X			X
Hout-opstanden			X			X

Tabel 2 Resultaten bureaustudie.

Aan de hand van de resultaten van de bureaustudie en het veldbezoek volgen hierna de conclusies voor eventueel te nemen vervolgacties, waaronder nader onderzoek. Deze worden eerst per soortgroep behandeld aan de hand van waarnemingen uit zowel de bureaustudie als het veldbezoek. Vervolgens worden de uitkomsten samengevat in een tabel.

Gebiedsbescherming

Het projectgebied ligt niet binnen de begrenzing van het Gelders Natuurnetwerk (GNN) of een Natura 2000 gebied. Het dichtstbijzijnde Natura 2000 gebied betreft het gebied Veluwe op ca. 4,5 km afstand (Figuur 10). Binnen Natura 2000 gebied Veluwe komen de volgende stikstofgevoelige habitattypen voor (BIJ12, 2018):

- H9190 Oude eikenbossen;
- H2330 Zandverstuivingen;
- H7150 Pioniervegetaties met snavelbiezen;
- H2310 Stuifzandheiden met struikhei;
- H91E0C Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen);
- H7140A Overgangs- en trilvenen (trilvenen);
- H3130 Zwakgebufferde vennen;
- H7230 Kalkmoerassen;
- H4010A Vochtige heiden (hogere zandgronden);
- H4030 Droge heiden;

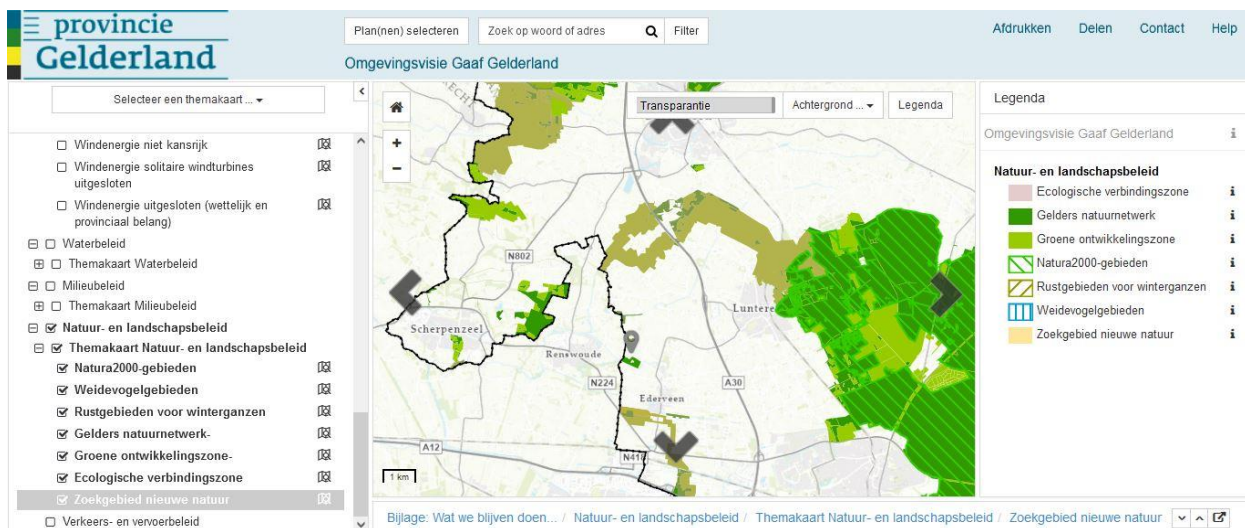

- H2320 Binnenlandse kraaiheibegroeiingen;
- H9120 Beuken-eikenbossen met hulst;
- H3160 Zure vennen;
- H6230 Heischrale graslanden;
- H5130 Jeneverbesstruwelen;
- H7110B Actieve hoogvenen (heideveentjes);
- H6410 Blauwgraslanden;
- Lg01 Permanente bron & Langzaam stromend bovenloop;
- Lg09 Droog struisgrasland;
- Lg14 Eiken- en beukenbos van lemige zandgronden;
- Lg13 Bos van arme zandgronden;
- L4030 Droge heiden.

Direct grenzend aan het projectgebied liggen gronden die tot het GNN behoren.

Met de in 2019 nieuw gelanceerde rekentool van Aerius is te berekenen of een project zorgt voor stikstofdepositie (Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu, 2019).

Indien de depositie van stikstof op een stikstofgevoelig habitatype binnen een nabijgelegen natuurgebied boven 0,00 mol/ha/jaar is dan is het project vergunningsplichtig.

Figuur 10 Ligging projectgebied t.o.v. Natura 2000 gebieden en Natuur Netwerk Gelderland (Provincie Gelderland, z.d.).

Door de nabijheid van het projectgebied ten opzichte van beschermde natuurgebieden, valt op voorhand niet uit te sluiten dat er negatieve effecten ontstaan door de geplande werkzaamheden op stikstofgevoelige habitattypen. Nader onderzoek naar de stikstofdepositie op stikstofgevoelige habitattypen, door middel van een Aerius berekening, moet hier meer inzicht in verschaffen. Doordat het projectgebied grenst aan het GNN is een effectenstudie ten aanzien van het GNN eveneens noodzakelijk. Hierbij dienen de huidige natuurwaarden en de eventuele effecten daarop in beeld te worden gebracht.

Vaatplanten

In de directe omgeving van het projectgebied zijn de afgelopen 10 jaar geen Europees beschermde soorten van de Habitatrichtlijn of beschermde soorten volgens artikel 3.10

van de Wet natuurbescherming aangetroffen. Wel zijn de bedreigde Rode Lijst soorten Blonde zegge, Ondergedoken moerasscherm, Stijve moerasweegbree, Vlozegge en Welriekende nachtorchis in de directe omgeving van het projectgebied vastgesteld en de kwetsbare Rode Lijst soorten Bevertjes, Bolderik, Brede orchis, Dauwnetel, Geelhartje, Kleine valeriaan, Moeraskruiskruid, Moeraswespenorchis, Muurhavikskruid, Ruige anjer en Spaanse ruiter.

Tijdens het veldbezoek op 16 november 2021 zijn enkel algemeen voorkomende soorten aangetroffen in de graslanden, waaronder: Akkerkers, Fluitenkruid, Gestreepte witbol, Gewone hoornbloem, Grote brandnetel, Grote weegbree, Hondsdraf, Klein kruiskruid, Kleine brandnetel, Kleine ooievaarsbek, Kruipende boterbloem, Gewone paardenbloem, Paarse dovenetel, Ridderzuring, Riet, Rode klaver, Scherpe boterbloem, Veldzuring, Vogelmuur, Zachte ooievaarsbek en Zevenblad.

In het te kappen bosschage zijn de soorten Es, Gewone vlier, Spaanse aak, Wilde kardinaalsmuts, Zoete kers en Zomereik aangetroffen.

Er is geen geschikt habitat voor beschermde vaatplanten aangetroffen tijdens het veldbezoek. De voedselrijke graslanden bieden geen geschikt habitat voor Rode Lijst soorten.

Negatieve effecten van de voorgenomen ontwikkeling op beschermde vaatplanten kunnen hiermee worden uitgesloten.

Vleermuizen

Vanuit de bureaustudie is het aannemelijk dat de volgende soorten gebruik maken van het projectgebied of de directe omgeving:

- Gewone dwergvleermuis;
- Gewone grootoorvleermuis;
- Laatvlieger;
- Rosse vleermuis;
- Ruige dwergvleermuis;
- Watervleermuis.

In de afgelopen 10 jaar zijn deze soorten vastgesteld in de directe omgeving van het projectgebied. De dichtstbijzijnde waarnemingen betreffen Gewone dwergvleermuis en Rosse vleermuis. Het merendeel van de waarnemingen concentreren zich in de kernen van Renswoude en Ederveen.

Tijdens het veldbezoek is vastgesteld dat er mogelijk verblijfplaatsen van gebouwbewonende soorten vleermuizen in de oude kantine aanwezig kunnen zijn (Figuur 11 en Figuur 12). Negatieve effecten op zomer- of paarverblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen zijn niet op voorhand uit te sluiten. Voor massawinterverblijfplaatsen is de bebouwing ongeschikt.

Figuur 11 Oude ijsbaankantine met potentiële verblijfplaatsen van vleermuizen in de dakconstructie.

Figuur 12 Mogelijkheden voor vleermuisverblijfplaatsen in oude ijsbaankantine.

Er zijn geen negatieve effecten op boombewonende soorten te verwachten. De bomen in het te kappen bosschage zijn te beperkt van hoogte en omvang en bevatten geen holtes of losse bastplaten die dienst kunnen doen als vleermuisverblijfplaats.

Negatieve effecten op foerageergebieden en vliegroutes van vleermuizen zijn op voorhand uit te sluiten. De te slopen ijsbaankantine is te laag om dienst te doen als vliegroute. Bij het kappen van de het bosschage aan de noordoostzijde wordt geen vliegroute onderbroken. Het te kappen deel is dusdanig beperkt van omvang dat deze geen onderdeel uitmaakt van een essentieel foerageergebied. Door de toevoeging van laanbeplantingen, solitaire bomen en een waterpartij worden de foerageermogelijkheden en de mogelijkheden voor vliegroutes van vleermuizen in de toekomstige situatie vergroot.

Door middel van een onderzoek tijdens de zomer- en paarperiode van vleermuizen volgens het Vleermuisprotocol 2021 (Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, 2021) zal de aan- of afwezigheid van verblijfplaatsen in de oude ijsbaankantine dienen te worden onderzocht.

Overige zoogdieren

Op basis van de bureaustudie is de aanwezigheid van enkele vrijgestelde soorten te verwachten binnen het plangebied, die de afgelopen 10 jaar binnen 1,5 kilometer van het projectgebied zijn vastgesteld: Aardmuis, Bosmuis, Dwergmuis, Egel, Haas, Huismuis, Huisspitsmuis, Konijn, Ree, Rosse woelmuis, Veldmuis, Vos en Woelrat.

In het veld is voor de vastgestelde, niet vrijgestelde soorten, het ecologisch belang van het projectgebied verder bepaald. Dit betreft de soorten Bunzing, Das, Eekhoorn, Hermelijn, Steenmarter, Waterspitsmuis en Wezel.

Er wordt bij de voorgenomen ruimtelijke ingrepen geen geschikt habitat van beschermde grondgebonden zoogdieren aangetast. De jonge aanplant in het te kappen bosschage is te beperkt van omvang om essentieel leefgebied te zijn voor kleine marterachtigen. In de nieuwe situatie blijft altijd verbinding tussen potentieel leefgebied aanwezig, doordat nergens lijnvormige bosschages worden onderbroken. Door de groene landschapselementen die worden toegevoegd in de nieuwe situatie zullen de mogelijkheden voor beschermde kleine marterachtigen, Steenmarter en Eekhoorn toenemen. Het rooien dient wel buiten de broedperiode voor vogels plaats te vinden en daarmee ook buiten de kwetsbare periode voor beschermde grondgebonden zoogdieren, zoals kleine marterachtigen.

Waterspitsmuis is aangetroffen binnen het projectgebied. Er gaat bij de voorgenomen werkzaamheden geen leefgebied van deze soort verloren. Deze soort komt voor in de oeverzone van schone, niet al te voedselrijke waterlopen met voldoende schuilmogelijkheden in zowel de natte als de droge zones (Zoogdiervereniging, z.d.). Doordat de sloten momenteel niet op elkaar aansluiten en doodlopen zijn deze te voedselrijk en vindt er een ophoping van organisch materiaal plaats (Figuur 13). Door de sloten met elkaar te verbinden wordt er een toename van potentieel leefgebied voor Waterspitsmuis gecreëerd. Het is van belang om de werkzaamheden met betrekking tot de watergangen uit te voeren buiten de kwetsbare periode. Dit betreft de voortplantingsperiode, die loopt van april tot en met september.

Figuur 13 Eén van de doodlopende sloten in de huidige situatie. In de nieuwe situatie wordt dit potentieel leefgebied voor Waterspitsmuis geoptimaliseerd.

Negatieve effecten op beschermde overige zoogdieren kunnen op voorhand worden uitgesloten.

Vogels

Op basis van de bureaustudie is de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten mogelijk. Dit betreft nesten van de soorten Boomvalk, Buizerd, Gierzwaluw, Grote gele kwikstaart, Havik, Huismus, Kerkuil, Ooievaar, Ransuil, Roek, Sperwer, Steenuil en Wespendif.

Tijdens het veldbezoek zijn de volgende soorten waargenomen binnen het projectgebied en de directe omgeving: Ekster, Holenduif, Huismus, Kauw, Koolmees, Merel, Pimpelmees, Roodborst, Spreeuw, Staartmees, Vink, Winterkoning en Zwarte kraai.

Alle vogelwaarnemingen, uit het projectgebied en de directe omgeving, zijn op kaart gezet in bijlage 4.

Er bevinden zich potentiële nestlocaties van Huismus in de dakconstructie van de oude ijsbaankantine, onder de onderste rij dakpannen (Figuur 14). Voor Gierzwaluw zijn deze locaties niet geschikt. De ijsbaankantine is voor deze soort te laag en de projectlocatie bevindt zich niet binnen geschikt leefgebied.

Figuur 14 Potentiële nestlocaties voor Huismus onder dakpannen in oude ijsbaankantine.

Er zijn geen nesten van jaarrond beschermde soorten of mogelijkheden voor nesten van jaarrond beschermde soorten aanwezig in het te kappen bosschage.

In het bosschage centraal noordelijk gelegen is een Steenuil nestkast aanwezig (Figuur 15). Er zijn geen sporen aangetroffen die duiden op bewoning. Poepsporen en braakballen ontbraken en de nestingang was bedekt door spinnenwebben. In dit bosschage vinden geen werkzaamheden plaats. Het gebied wordt daarnaast, door de toevoeging van diverse groene landschapselementen, na de herontwikkeling geschikter als potentieel leefgebied voor Steenuil.

Figuur 15 Steenuil nestkast ten noorden van voormalige natuurijsbaan.

Negatieve effecten op beschermde vogels of jaarrond beschermde nesten kunnen hiermee op voorhand niet worden uitgesloten. Een nader soortgericht onderzoek naar Huismus zal de aan- of afwezigheid van deze soort moeten aantonen. Tussen 1 april en 15 mei dienen twee bezoeken plaats te vinden met minimaal 10 tussenliggende dagen tussen de bezoeken (BIJ12, 2017).

Reptielen en amfibieën

Uit de bureaustudie komt naar voren dat de beschermde soort Poelkikker in de afgelopen 10 jaar is vastgesteld binnen 1,5 kilometer van het projectgebied. Op grotere afstand is ook de aanwezigheid van Kamsalamander bekend. Daarnaast zijn de vrijgestelde soorten Bastaardkikker, Bruine kikker, Gewone pad, Kleine watersalamander en Meerkikker vastgesteld binnen het projectgebied of de directe omgeving.

Er is binnen het projectgebied geen geschikt habitat aangetroffen voor beschermde amfibieën. Er zijn geen geschikte voortplantingswateren aanwezig en om als overwinteringshabitat te fungeren voor bijvoorbeeld Kamsalamander dienen deze in de directe omgeving aanwezig te zijn. De dichtstbijzijnde bekende waarnemingen van Kamsalamander bevinden zich op circa 2,5 kilometer van het projectgebied. Dat is een te grote afstand voor individuen om te overbruggen tussen voortplantingshabitat en landhabitat, zeker gezien de vele infrastructurele barrières die moeten worden overgestoken.

Negatieve effecten op beschermde soorten reptielen en amfibieën kunnen hiermee worden uitgesloten.

Insecten

De afgelopen 10 jaar zijn er geen beschermde insecten vastgesteld binnen het projectgebied of de directe omgeving.

Tijdens het veldbezoek is vastgesteld dat er geen geschikt habitat voor beschermde soorten verloren gaat bij de voorgenomen werkzaamheden. De mogelijkheden voor vestiging van beschermde insecten worden vergroot door de toevoeging van diverse groene landschapselementen.

Negatieve effecten op beschermde soorten insecten kunnen hiermee worden uitgesloten.

Vissen

Sinds 2010 zijn geen beschermde vissen binnen het projectgebied of de directe omgeving vastgesteld. Wel is de invasieve exoot Zonnebaars vastgesteld in de Fliertsebeek en de Lunterse beek.

Er is geen geschikt habitat aanwezig in het projectgebied of de directe omgeving voor beschermde soorten of de invasieve exoot Zonnebaars.

Negatieve effecten op beschermde soorten vissen kunnen worden uitgesloten.

Houtopstanden

Het projectgebied bevindt zich buiten de bebouwde kom. Er wordt een bosschage van 1,3 are gekapt ten behoeve van de ruimtelijke ontwikkeling. Er is geen sprake van een laanconstructie binnen deze te kappen opstand.

Er is geen sprake van beschermde houtopstanden, doordat de te kappen opstand kleiner is dan 10 are en er geen laanconstructie verloren gaat. Wel kan er sprake zijn van een verplichte kapmelding met betrekking tot gemeentelijke verordeningen.

Eindconclusie

Tabel 3 geeft een samenvattend overzicht of er aanvullend onderzoek noodzakelijk is voor de eerder genoemde soortgroepen. Vanuit deze ecologische quickscan komt naar voren dat ten aanzien van soortenbescherming aanvullend onderzoek naar nestlocaties van Huismus en zomer- en paarverblijfplaatsen van vleermuizen noodzakelijk is. Vanuit de resultaten van dit aanvullend onderzoek kan het nodig zijn om compenserende en/of mitigerende maatregelen te treffen en een ontheffing op de Wet natuurbescherming aan te vragen. Daarnaast zijn ten aanzien van gebiedsbescherming de volgende aanvullende onderzoeken noodzakelijk: een berekening van de stikstofdepositie op stikstofgevoelige habitattypen binnen nabijgelegen Natura 2000 gebieden en een effectenanalyse van de voorgenomen ontwikkeling op de huidige natuurwaarden binnen het Gelders Natuurnetwerk.

Soort	Aanvullend onderzoek	Periode/frequentie
Gebieden	- Onderzoek naar de stikstofdepositie op stikstofgevoelige habitattypen door middel van Aeries berekening - Effectenanalyse van voorgenomen ontwikkeling op huidige natuurwaarden in GNN	Voorafgaand aan start werkzaamheden
Vaatplanten	Geen	N.v.t.
Vleermuizen	Onderzoek naar zomer- en paarverblijfplaatsen	Jaarrond onderzoek conform het Vleermuisprotocol 2021 tussen 15 mei en 1 oktober
Overige zoogdieren	Geen	N.v.t.
Vogels	Onderzoek naar nestlocaties van Huismus	Twee bezoeken tussen 1 april en 15 mei
Reptielen en amfibieën	Geen	N.v.t.
Insecten	Geen	N.v.t.
Vissen	Geen	N.v.t.
Houtopstanden	Geen	N.v.t.

Tabel 3 Benodigd aanvullend onderzoek.

Onderstaande maatregelen tijdens de werkzaamheden zijn altijd geldend:

- Vanuit de Zorgplicht is het een eis om voorzichtig te handelen met alle voorkomende flora en fauna;
- Indien, ondanks zorgvuldig handelen, er schade lijkt te ontstaan aan beschermde flora en fauna, wordt er direct contact opgenomen met een ter zake deskundige ecooloog;
- Om bodem bewonende dieren de mogelijkheid te geven een nieuw leefgebied te vinden, wordt er gefaseerd gewerkt bij de verwijdering van vegetatie, stobben en bodemmateriaal;
- Dieren krijgen de rust en kans om zich te verplaatsen, indien zij worden aangetroffen tijdens werkzaamheden;
- Werkzaamheden worden uitgevoerd tussen zonsopkomst en zonsondergang. Verlichting dient vleermuisvriendelijk te zijn om verstoring te voorkomen zoals: UV-vrije verlichting, beperkte hoogte lichtmasten, convergerende en naar beneden gerichte verlichting en geen sterk bundellicht;
- Vestiging van Rugstreeppad voorkomen door puinhopen te verwijderen, rijsporen en plasvorming te voorkomen. Daarnaast is het mogelijk een scherm in te graven rondom het plangebied. Deze dient 10 cm te worden ingegraven en verder bovengronds een hoogte van 50 cm te hebben;
- Er wordt rekening gehouden met broedvogels en het broedseizoen van 15 maart tot en met 15 augustus. Werkzaamheden worden gestart voor of na het

broedseizoen. Ook buiten deze datumgrenzen dient men alert te blijven op de aanwezigheid van broedende vogels.

5. Biodiversiteit

De gemeente Ede heeft de wens uitgesproken de voorgenomen ontwikkeling te toetsen aan de bijdrage aan de biodiversiteit. Deze wens komt voort uit het gemeentelijk "Programma Biodiversiteit", waarbij aandacht voor biodiversiteit een integraal onderdeel is van ruimtelijke ontwikkelingen. Dit hoofdstuk schetst kort de effecten van de voorgenomen ontwikkeling, per ingreep, op de plaatselijke biodiversiteit.

Sloop voormalige ijsbaankantine / nieuwbouw Herbergier

Bij de sloop van de voormalige ijsbaankantine komen potentiële nestlocaties van Huismus en potentiële verblijfplaatsen van vleermuizen te verdwijnen. In de nieuwbouw van de Herbergier kan dit negatieve effect op de biodiversiteit worden tegengegaan door natuurinclusief te bouwen en mogelijkheden te creëren voor vleermuisverblijfplaatsen en nestlocaties van Huismus.

Inrichting voormalige natuurijsbaan

Het grasland ter plaatse van de voormalige natuurijsbaan zal worden ingericht met diverse groene landschapselementen:

- Een verlaging ten behoeve van waterberging, waar in het laagste deel permanent water zal staan. Dit biedt mogelijkheden voor diverse watergebonden fauna, zoals amfibieën en insecten. Als er in de oeverzone altijd overstaand Riet aanwezig is levert dit een substantiële bijdrage aan de biodiversiteit. Riet herbergt de rijkste insectenfauna onder de grassen. Holle stengels van Riet worden door diverse soortgroepen, waaronder spinnen, kevers en plooi vleugelwespen, gebruikt als overwinteringsplek. Enkele vliesvleugeligen, waaronder graafwespen, gebruiken rietstengels als nestplaats. Daarnaast dient Riet als voedselplan voor diverse nachtvlinders. Een soort waarvan de rups leeft van de bladeren van Riet is Rietvink. Nadat de rups zich heeft volgegeten verpopt deze zich in een gelige cocon aan de rietstengel, vaak dichtbij de waterspiegel. De rups van Gestippelde rietboorder, een soort met de status kwetsbaar op de Rode Lijst, vreet vanuit de halm de groeiende top aan. De volgroeide rups verpopt zich in het onderste stuk van een stengel met een diameter van meer dan een halve centimeter. Het uit de pop komende imago vliegt uit door een eerder uitgevreten rond gat in de stengelwand, waar alleen het buitenste vlies van intact is gelaten door de rups. Dit venster kan door overwinterende insectensoorten gebruikt worden om de stengel binnen te komen. Onder deze overwinteraars zijn enkele interessante loopkevers te vinden, waaronder Bonte rietloper, Viervlekrietklimmer en de zeldzame Langhalsschorsloper. (Weeda, Westra, Westra, & Westra, 1994);
- De aanplant van een kleine boomgaard. Steenuil komt van oudsher voor in hoogstam fruitboomgaarden. Deze bieden nestgelegenheid en uitkijkposten tijdens het foerageren voor Steenuil. Daarnaast kan rottend fruit een voedselbron zijn voor dag- en nachtvlinders;

- Aanbrengen laanbeplantingen. Deze laanbeplantingen van Beuk bieden op termijn nestgelegenheid aan diverse vogels. Een holtebroeder als Zwarte specht maakt vaak nesten in Beuk;
- Aanplanten solitaire bomen en boomgroepen. Afhankelijk van de gebruikte soorten kunnen deze tevens een grote bijdrage leveren aan de diversiteit aan insecten. Voor de solitaire bomen en boomgroepen worden met name Zomereik, Beuk, Ruwe berk, Tamme kastanje, Walnoot en Linde gebruikt (Bos, 2020). De geïntroduceerde soorten Tamme kastanje en Walnoot dragen nauwelijks bij aan de biodiversiteit. Zomereik en Ruwe berk zijn twee van de meest insectenrijke boomsoorten. Ter vergelijking: op Zomereik en Berk komen 423 en 334 insectensoorten voor, terwijl op Tamme kastanje en Walnoot 11 en 7 soorten voorkomen (Moraal, z.d.). Beuk en Linde zitten hier wat betreft de insectenrijkdom tussenin;
- Aanplant struwelen en onderbegroeiing. Met de aanplant van struwelen en onderbegroeiing worden schuil-, nest- en foerageermogelijkheden gecreëerd voor diverse soorten fauna, waaronder vogels en zoogdieren;
- Verbinden watergangen. Door de watergangen aan de noordzijde van het projectgebied met elkaar te verbinden ontstaat leefgebied voor bijvoorbeeld Waterspitsmuis. Deze soort foerageert in schone wateren, die nu afwezig zijn vanwege het stagnerende water. Ook amfibieën kunnen hiervan profiteren;
- Aanleg kruidenrijk grasland. De aanleg van kruidenrijk grasland zorgt voor een hogere bloemenrijkdom, die bestuivende insecten bevordert.

Literatuur

- BIJ12. (2017). *Kennisdocument Huismus, Passer domesticus*. Utrecht: BIJ12.
- BIJ12. (2018). *Gebiedsrapportage 2017. Natura 2000 gebied nr. 57. Veluwe*. Utrecht: BIJ12, i.s.m. RIVM.
- Bos, J. (2020). *Inrichtingsplan Activiteitenterrein Ederveen Fliertseweg 22*. Goudriaan: Jans Bos Tuinontwerp & Advies.
- Moraal, L. (z.d.). *De ene boom is de andere niet*. Opgeroepen op november 22, 2021, van Website van Wageningen University & Research: <https://www.wur.nl/nl/show/De-ene-boom-is-de-andere-niet.htm>
- NDFF Verspreidingsatlas. (z.d.). *NDFF Uitvoerportaal*. Opgeroepen op november 11, 2021, van <https://www.ndff-ecogrid.nl/uitvoerportaal/secure/index.zul>
- Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit. (z.d.). *Invasieve exoten: Unielijst*. Opgeroepen op maart 23, 2021, van <https://www.nvwa.nl/onderwerpen/invasieve-exoten/unielijst-invasieve-exoten>
- Provincie Gelderland. (z.d.). *Natuurbescherming: beschermde soorten, ontheffing*. Opgeroepen op november 11, 2021, van Website van Provincie Gelderland: <https://www.gelderland.nl/Wet-Natuurbescherming-Beschermde-soorten-ontheffing>
- Provincie Gelderland. (z.d.). *Omgevingsvisie Gelderland*. Opgeroepen op november 11, 2021, van https://gldanders.planoview.nl/planoview/omgevingsplannen/NL.IMRO.9925.SVOmgvisieGG-vst1?s=SACMXDpiAXu_MkWERKE5BD2DwAh7A
- Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu. (2019, december 10). *Aerius Calculator*. Opgeroepen op november 11, 2021, van <https://calculator.aerius.nl/calculator/>
- Rijksoverheid. (2017, januari 1). *Wet Natuurbescherming*. Opgeroepen op september 21, 2020, van <http://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/2018-07-01>
- Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus. (2021). *Vleermuisprotocol 2021*. Odijk: Netwerk Groene Bureaus. Opgeroepen op februari 22, 2021, van <https://www.vleermuisprotocol.nl/werken-aan-kwaliteit/werken-aan-kwaliteit/vleermuisprotocol>
- Waarneming.nl. (z.d.). Opgeroepen op november 11, 2021, van <https://waarneming.nl/locations/126624/>
- Weeda, D. E., Westra, R., Westra, C., & Westra, T. (1994). *Nederlandse Oecologische Flora. Wilde planten en hun relaties* (Vol. 5). Hilversum: IVN, VARA Omroepvereniging, VEWIN en KNNV Uitgeverij.
- Welmers Burg Stedenbouw. (2021). *Bestaande situatie Fliertseweg*. Gorinchem: Welmers Burg Stedenbouw.
- Welmers Burg Stedenbouw. (2021, juli 29). *Inpassingsplan Fliertseweg*. Gorinchem: Welmers Burg Stedenbouw.
- Zoogdiervereniging. (z.d.). *De waterspitsmuis (Neomys fodiens)*. Opgeroepen op november 15, 2021, van <https://www.zoogdiervereniging.nl/de-waterspitsmuis-neomys-fodiens>

Bijlage 1: Artikel 3.1 Wet Natuurbescherming 2017

Artikel 3.1 Wet Natuurbescherming 2017

- 1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.*
 - 2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.*
 - 3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.*
 - 4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.*
 - 5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.*
- (Rijksoverheid, 2017)*

Bijlage 2: Artikel 3.5 Wet Natuurbescherming 2017

Artikel 3.5 Wet Natuurbescherming 2017

- 1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, met uitzondering van de soorten, bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.*
- 2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.*
- 3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.*
- 4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.*
- 5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen. (Rijksoverheid, 2017)*

Bijlage 3: Artikel 3.10 Wet Natuurbescherming 2017

Artikel 3.10 Wet Natuurbescherming 2017

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden: a) in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen, b) de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of c) vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.
2. Artikel 3.8, met uitzondering van het derde en vierde lid, is van overeenkomstige toepassing op de verboden, bedoeld in het eerste lid, met dien verstande dat, in aanvulling op de redenen, genoemd in het vijfde lid, onderdeel b, de noodzaak voor de ontheffing of vrijstelling ook verband kan houden met handelingen: a) in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden of van kleinschalige bouwactiviteiten, met inbegrip van het daarop volgende gebruik van het gebied of het gebouwde, b) ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen, c) ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden, d) ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren, e) in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw, f) in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer, g) in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, h) in het algemeen belang, of i) bestendig gebruik.
3. De verboden, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a, en b, zijn niet van toepassing op de bosmuis, de huisspitsmuis en de veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden. (Rijksoverheid, 2017)

Bijlage 4: Vogelwaarnemingen tijdens veldbezoek

